

Uredništvo in upravištvo
v Ljubljani, „Narodni dom“Nekopirani se ne vračajo
Nefrankirani dopisi
jemajo
Oglašajo po določenem

UNIJA

Izhaja tedensko.

Naročnina:

Letno Din 48—
polletno Din 24—
četrletno Din 12—
Za inostranstvo je dodati
poštino.

ŠTEV. 4. LETNIK I.

Ljubljana, dne 17. februarja 1923.

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1 DINAR.

Kapitalizem in
komunizem.

Gotovo, vsak pismouk človek je že čital o vohunih (špijonih), ki imajo nalogo, proizvedovati in zasledovati stanje sovražne armade, nje lokalno razporeditev in njen napredek v tem ali onem orožju.

Razločevalo se je oficijelno vohunstvo od prostovoljnega in v vsaki armadi so bile za ta posel razpisane posebne nagrade in ustanovljeni posebni oddelki v ministrstvu.

Slavnoznani šef takega oddelka in sicer za konteršpijonažo je bil nemec Redel, kojega ime je gotovo znano posebno tistim vojakom, ki so bili vjeti in trdnjavi Przemysl, kajti ravno ta trdnjava je bila predmet njegovega izdajstva.

Prav tako je tudi na političnem polju.

Tudi tu imamo armade pred seboj. In kakor tam, učinkujejo tudi med političnimi četami špijoni-ovaduh in vohuni. Da, mi moremo celo natančno razločevati oficijelne od prostovoljnih.

Kakor tam, se tudi tukaj stremi za tem, da se izve množina, razporeditev, taktika, napredek v orožju. Ali med tem, ko se v armadi voditelji ne izpostavljajo za tak posel, oskrbujejo ga politični voditelji pač sami. Da, mi lahko trdimo, da so prav voditelji obnem poklicni vohuni. Kdor bolj uspešno vohuni, ta postane voditelj in narobe. Politika ni kaj pozitivnega, ona ni nič produktivnega, ampak je le vohunstvo na podlagi konservativnega položaja. Ako bi bila kaj drugega, — ako bi se pomikala v okviru stvarnosti, — ne bi mogla postati v kvar narodu. Vohunstvo jo dela umazano.

Ali zakaj je to tako?! In mora to tako biti; ali politika vendar ni možna brez vohunstva, brez laži, brez medsebojnega zasledovanja in obrekovanja?

Ni možno, da se narod vodi v jasnosti, resnici in pravici? Vsa ta vprašanja se dajo zavesti na dva; namreč, zakaj je zdaj tako, in kje ali na kak način bi se našla resnica in resnična pot.

Le v resnem premostrvanju končnih vzrokov vsega zla moremo priti na sled resnici.

Pred vsem se moramo vprašati, kaj razdvaja narod, kaj ga razceplja v sovražne čete. Napačno bi bilo vprašati, kdo ga razceplja, kajti nobena oseba ni tako močna in uplivna, da bi mogla biti trajen vzrok in trajna sila za tako globoki razdor, kakor ga gledamo posebno v našem narodu. Saj tudi celi razsodni narod že spoznava, da so osebe le paraziti, ki žive o pretvarjanju realnosti.

Kaj pa je stvarni vzrok? Mislim, nič drugega, kakor dejstvo, da manjši del naroda poseduje in vlada brez dela, večji del naroda pa nič ne poseduje in je obvladan, čeprav on le dela, on le vstvarja nove vrednote.

Da, to je glavni vzrok, da se narod med seboj pobija. In sicer se pobija zaradi tega v zasebnem, družinskem in v vsem javnem življenju. Prav razvoj gmotnosti loči vedno jasneje narod v 2 armadi, v armado posestnih in neposestnih.

Mislil bi si kdo, da tako različne, tako hudo nasprotujoče armade vendar ne more voditi eden in isti vodja ali da bi en voditelj vodil čete posestnih in neposestnih.

In vendar je to možno. Kakor ima nepošten trgovec v zalogi dobro in slabo blago, kakor se pač zaleti v njegovo trgovino veščak ali neveščak, tako tudi naši politiki zamo-

rejo posestne in neposestne obenem voditi. Ali prav to je tista laž, ki zavzema celo narodno življenje.

Analogija z armado je tudi tukaj dana, namreč v tem smislu, da vodi eno armado v prid, a drugo za — nos.

Žalibože narod še ni razsoden dovolj, da bi mogel biti prepričan, da se bo kapitalizem poslužil raznih kreatur, s katerimi izjalovi vse stremljenje naroda do urejenega zdravega gospodarstva in do države. Delaven narod niti ne misli na to, da bi si pogledal vse osebe, ki se urivajo med njegove čete in usiljujejo, in da bi mislil na vohune. On vedno znova moli svoje voditelje kakor bogove, kakor odrešenike. — In vsak tak odrešenik ima svoj zveličevalni način. Značilno pa je na vsem tem, da ta način zveličevanja zopet tišči le osebe v ospredje, da se od samega tako in tako — razvije in govoriči le od taktike. Zazdi se že, kakor bi ta beseda bila slovenskega izvora.

Nikdar pa se ne govori o stvari, o stvarnih potrebah in stvarnih zahtevah. Temu se narodni voditelji ogibajo kakor kaka tercijska brezverca.

Toda vse to je samoumevno.

Voditelj in poslanec pač ne more služiti dvema gospodoma. On je mandatar posestnih slojev; temu pa urejena država in urejeno narodno gospodarstvo ne more ugajati, — saj mislijo tako, — torej je treba — da se delaven narod na nekak način vodi za nos.

Ker pa posestni sloji, kapitalisti, sami ne morejo hoditi med delaven narod, potrebujejo jezičnih advokatov, diplomiranih ali nediplomiranih, ki se neposestnim uspešno prilizujejo in hlinijo, ki z denarnim podkupujejo bistrice glavice iz sovražnega tabora, da jih tako onemogočijo.

Delaven narod ne gleda korupcije med svojimi vrstami, ker je tako srečno upeljana, da je ne more videti.

Zvičajno ga njegovi podvoditelji odvrtačo od vsakega stvarnega dela in premostrvanja. Sploh prinašajo le nove ideje, nevarne ideje, s kojimi se uspešno odbijajo od resničnega napredovanja.

Svetovna vojna je najboljši dokaz za to, da zmaga tisti, kdor ima več denarja. Denar, to je tisto sredstvo, s kojim prodre kapitalizem vse delavne čete, s kojim učinkuje prav med njegovimi četami. Delavec ne sprevidi, da ga vendar le kapitalizem vodi ne pa on sam.

Narod ne vidi napake, ki leži v tem, da odklanja stvarnosti, da mu zadostuje izvesek, da mu zadostujejo osebe.

Eksekutivni odbor opominja še enkrat na svoje stvarne zahteve. On se od parazitov-strankarcev ne bo dal motiti in bo te zahteve tako dolgo ponavljal narodu, da jih bo narod vkljub vsemu zamolčanju spoznal kot opravičene in da se bo vendar že odločil, izvoliti si sam svoje zastopnike.

Da se te zahteve odklanjajo, ker je »Unija« baje privesek demokratične stranke, — to je prazen izgovor, in razvidi se prav iz tega, da te strankarske kreature in narodne pijavke niti o eni zahtevi hočejo stvarno razpravljati.

Mislil bi si, da so zato nesposobni. Toda ne, niso nesposobni, ampak vidijo, da bi narod začel misliti, svobodno misliti, da bi pač v kratkem bilo konec njihovega koritarstva in korupcije.

In ako bi tudi »Unija« bila privesek demokratične stranke, je ven-

dar že to, da je ta stranka razglasila te zahteve omogočila, dokaz dovolj, da je v njej dovolj poštenih elementov, ki stremijo za resnično demokracijo.

Ali Unija ni privesek demokratične stranke, ampak samostojna organizacija, ki se bori zoper vsako korupcijo, — bodisi v lastni stranki. Da, ona je enakovredna, njen up in prepričanje je, da bo demokratiška ideja na novo oživljena in na novo oživela naš mučeniški narod.

Delavci, strokovnjaki,
pozor!

Od prevrata sem se množilo slučajih, da kapitalisti kupujejo delavnice oziroma hiše s kako delavnico; ker pa sami niso strokovnjaki, si dajo na ime kakega delavca-strokovnjaka izstaviti obrtni list, brez da bi hoteli napraviti s takim delavcem družabno pogodbo, kakor to zakon zahteva.

Ali če že tako družabno pogodbo napravijo, vendar se znajo izvršiti pogodbenih pogojev izogniti. Pripetijo se tudi slučajih, da tak posestnik dotičnega delavca odpusti iz službe potem, ko se je polastil obrtnega lista. Kaj to pomeni, je vsakemu delavcu jasno.

Toda ne samo to.

Take delavnice oziroma obrti potem v škodo vseh naročevalcev in odjemalcev nesramno izkoriščajo, med tem, ko se delavcem-strokovnjakom odreče vsak kredit.

A da bi bili saj v takem slučaju pametni gospodarji oni, ki so se polastili kake delavnice. Toda temu premnogokrat ni tako. Večinoma se take delavnice popolnoma zanemarjajo, kajti novim posestnikom je le za brze dohodke.

Zadruga so večinoma brez vpliva na obrtne oblasti prve instance, ker vlada zdaj samopašnost huje kakor preje.

Žalibog moramo pa tudi konstatirati, da se je metoda »bakšiša« zanesla tudi k nam Slovincem.

Delavci-strokovnjaki! — Opozorjamo Vas, da vsak slučaj take zlorabe obrtnega lista v Vašem interesu in v interesu javnosti prijavite.

Eksekutivni odbor hoče brezobzirno vsak posamezen slučaj raziskati, da more potem proti vsem činiteljem nastopati.

Druga prikazen je, da se delavcem delajo razne zapreke za pridobitev obrtnega lista in sicer tako dolgo, da se med tem kak kapitalist polasti istega lokala, bodisi za isto ali drugo enako obrt.

Nujno treba je, da se razčiščenje začneja.

Proletariatu — kredit!

Bolezen modernih narodov, ki se je pojavila kot posledica vojne oziroma velekapitalističnega razvoja je od dne do dne nevarnejša. To občuti najhujše naš proletarijat — ogromna večina našega naroda.

Kdo pa spada danes v vrste proletariata? — Pred vojno smo imeli srednji stan; to so bili oni elementi, ki so se nahajali med srečnimi imetelji velekapitala in med ubogo paro — delavci — proletarci. A kdo so bili ti elementi? Glavno skupino so tvorili kmetje (poljedelci) in rokodelci. Rokodelci spadajo gotovo tu sem, a od poljedelcev velika večina, to se pravi oni, ki imajo več kakor 6 ha zemlje in manj kakor 40 ha. Oni, ki imajo manj kot 6 ha posestva se približujejo skupini proletarcev, a

oni z več kakor 40 ha pa spadajo v skupino kapitalistov, ker uživajo tudi vse prednosti te skupine.

Ali danes je položaj nekoliko drugačen. — V dobi svetovne vojne, torej v dobi »kapitalističnega obolenja« je dobila odločilen vpliv na gospodarsko politiko ona panoga, v kateri je bila denarna cirkulacija najjačja. — Odločuje torej interes bank in borz, razen tega interes industrije in trgovine, katerih uspeh predstavlja temelj za gospodarski uspeh bank. Denar je postal gospodar trga. Ker se pa po večini odtegne kontroli (nereelna trgovina) in vrši posle, ki so nasprotni umnemu narodnemu gospodarstvu, torej koristi splošnosti, vsled tega raste na eni strani zadolževanje, na drugi strani pa rentnerstvo. Srednji stan je skoraj izginit; prešel je v vrste proletarijata. In ni še tega konec, kajti v gospodarskem življenju je vedno manj morale, raste pa število onih, ki si želijo kopičiti na lahek način novce, kapital. — Itak ima veliki kapital to nepravilno prednost, da se nerazmerno množi, da zasenči rentabiliteto dela. S tem se pospešuje nedelavnost, mesto da bi se regulirala rentabiliteta kapitala in dela, veletrgovine in male obrti tako, da se s tem privabi oziroma prisili velike množice delu odtujenih sil zopet k delu.

V preteklosti je bil ravno srednji stan tisti, ki je v vsakem zdravem in za življenje sposobnem narodu pričel borbo proti izrastkom kapitalizma, a med take izrasteke se more prištevati na vsak način tudi nesocijalno gospodarsko izkoriščanje gospodarsko slabih, shiranih elementov s strani onih, ki so gospodarji velikega kapitala. Ta borba se ni vršila po revolucionarnih metodah, nego se je težilo za tem, da se okrepi pozitivno, proizvodno delo stanu. V tej težnji se je izkazala gospodarska zadruga kot najuspešnejše sredstvo.

Zadruga, oziroma zadrugne organizacije so si med drugim stavile nalogo, da nabavljajo svojemu članstvu cen kredit. V to svrhu iščejo zvezo z najcenejšim in najsigurnejšim kreditnim virom, z emisijskimi bankami. Kakor je pa preteklost v večih državah dosti jasno pokazala, se stalna in neposredna zveza med zadrugarstvom in emisijskimi bankami (pri nas torej Narodna banka) ni mogla doseči. Vzrok je na eni strani v strogih predpisih emisijskih bank z ozirom na dovoljene kredite, na drugi strani v ustroju zadrugnih organizacij. Moč zadrugnih organizacij ne temelji na denarnem kapitalu, nego v prvi vrsti na produktivnem (proizvajalnem) delu in poštenju zadrugarjev, razen tega na zadrugni odgovornosti za zadrugne obveznosti; oficijelni denarni trg pa zahteva za sigurnost kredita konkretne vrednosti: nepremičnine, akcijski kapital, visoke rezervne fonde, blago, kmetijske, rokodelske in industrijske proizvode itd. Razen tega zadrugarstvu ne zadostuje kratkodobni (po navadi le trimesečni) kredit, ki je običajen na denarnem trgu.

Posledica teh posebnih okolnosti je bila, da se kmetje in rokodelci ter zadrugarji sploh niso mogli posluževati cenega kredita emisijskih bank, nego so morali poslovati s posredovalci, t. j. s privatnimi bankami in drugimi nezadrugnimi, nealtruističnimi denarnimi zavodi. To posredovanje je bilo že pred vojno drago, a je danes še dražje. V poslednji dobi plačujejo kmetijske in rokodelske zadruga posredovalcem 15 do 25 odstotkov. Z ozirom na nepoštenost današnje denarne trgovine je to tudi razumljivo. Denarni trg se obračaja, kjer more doseči največji (četudi

nepošten!) uspeh, največje obresti, največjo dividendo. A rentabiliteta pa je bila doslej brez dvoma največja v trgovini in industriji. Tja se obrača denar, a velike gospodarske skupine prejšnjega srednjega stanu, današnjih proletarcev, trpe vsled tega in zaradi druginje denarja ter vobče zaradi nezmožnosti, pridobiti si potreben kredit.

Te prilike so napotile razne narode, da so začeli velikopotezne akcije za zasiguranje potrebnega kredita hiračim stanovom, trpečemu proletarijatu. Potreba za tako akcijo se občuti danes tudi v naši državi, kjer je važnost tega vprašanja tem večja zaradi tega, ker tvori tukaj kmetijstvo (mali posestniki) in rokodelstvo ogromno večino vseh naših gospodarskih proizvodnih moči.

Danes se združujejo male gospodarske edinice v pridobitne zadrage. Poedini mali poljedelec in rokodelc sta brez vsake moči v borbi proti izrastkom modernega kapitalizma in njegovemu razvoju. Ako se pa združijo male edinice v pridobitne zadrage, tedaj imajo mnogo več moči, ker lahko ustvarjajo močna podjetja — kreditne, nakupne in prodajne zadrage itd., torej podjetja, ki delujejo kot last svojih članov v korist članov samih.

Zgodovina zadrugarstva jasno dokazuje, kako so krajevne zadrage brzo onemogočile delo velikemu številu raznih oderuhov. S temi parasiti (škodljivci) je zadrugarstvo povsod hitro in temeljito obračunalo. — Treba je torej stvarnosti, zanimanja in dela.

Predloge in točne smernice sanacije našega narodnega gospodarstva s posebnim ozirom na proletarijat vsebujejo naše razglašene narodno-gospodarske zahteve v točkah I. do IX. Podrobna razprava teh točk, oziroma praktične in uspešne rešitve naše gospodarske krize bo sledila.

Francozi in Nemci.

Francozi so pred kratkim nastopili pot mirne okupacije nemškega ozemlja, da si zasigurajo plačanje vojne odškodnine. Nemška vlada se je izrekla insolventno in je obenem vzdignila velikansko agitacijo, da bi vse delavstvo v zasedenih krajih začelo stavkati in onemogočilo vse francoske ukrepe.

Shodi in shodi se vrše po nemških mestih, nemške četaške organizacije se zbirajo, ogrožajo tujce po hotelih, prirejajo obhode po mestih, veliki tam tam je, kot pred vojno.

Podlistek.

R. S.

Hudobna hči.

IV.

Pri Korenetovih je sedaj gospodarka in gospodinjala mati-vdova. Še pred poroko se je bila domenila s svojim možem in dala pri notarju na zapisnik, da sta dedič eden po drugem in da preživlevši prepusti posestvo tistemu izmed otrok, ki bo najbolj priden in ubogljiv.

Vsi Korenetovi otroci so bili pridni — in dobri za delo, na vso moč priden pa je bil starejši sin Tone, kateremu je mati zato tudi namenila posestvo. Bil je tako delaven, da je sam kar z dvema branama vlačil. Sicer ga je sestra Marjana gledala po strani in mu nasprotovala, kjer je le mogla, ali to njega ni motilo. Delal je po svoje naprej.

Pri sosedovih je bila omožena njegova sestrična po očetu, ki pa ni bila nič kaj srečna. Njen mož je bil lep človek, ali domišljav in ošaben, da ga ni nihče maral. Pet let sta bila že skupaj in več, pa nista imela še nobenega otroka. To je bil tudi eden izmed vzrokov, da sta se vedno prepirala in da se je mladi mož začel ozirati po drugih... Odkar pa je prišla v Svečarjevo hišo za služkinjo mlada in »krepotna« deklica iz sosednje vasi, je postal gospodar čisto drug človek. Zaljubil se je v dekle brez glavo in tudi ona ga je imela ra-

Francosko časopisje je mirno, zapisuje si vse nemško razburjenje, piše o upravičenosti okupacije, med tem ko gre okupacija svojo pot.

Francozi pravijo, Nemci ne marajo izpolniti svojih plačilnih obveznosti, dasi bi jih mogli, zato je smo prisiljeni vzeti si garancije. Nemci pa pravijo, da so Francozi prekršili mirovno pogodbo ter se smatrajo sedaj odvezane od plačil nasproti Francozom. Kdo ima prav, je zelo težko reči. Res je, da ima nemška država radi mirovne pogodbe velikanske obveznosti in vsakdo na prvi hip simpatizira s premagancem, ali vsak poštenjak, ki se zaveže za neko plačilo, ga bo skušal poravnati ob dogovorjenem času. Nemško državo vlada danes velenemec Cuno, zastopnik nemške industrije, ki je delala pred vojno za vojno, med vojno za vojsko in po vojni za zopetno vojno.

Torej najnevarnejši človek v Evropi, staviti ga je v eno vrsto s Hindenburgom, Ludendorffom ali Viljemom. Nemška industrija je bila vedno pri volji, da plača odškodnino nemški delavec ali industrijalec bi moral ostati nepoškodovan. Drugi zastopnik industrije Stinnes je drugi glavni igralec vsenemške komedije, on je velekapitalist, ki je spravil že nešteto kapitala iz nemške države v Rusijo, Avstrijo, Poljsko, da se nemškemu kapitalu ni bati obdavčenja v prid Francozov. On pridobiva potom kapitala nemškemu narodu zopet vpliv v drugih manjših narodih. Stinnes je tudi že na potu v Jugoslavijo.

Kaj je rekel Bismark Francozom v sedemdesetih letih? Ako do določenega dne ne pripeljete dogovorjenega zlata, zasedemo celo Francijo in Francozi so do pičice izpolnili svojo obvezo. Trpeli, stradali in hranili so ali bili so mož beseda. Zgrabili so pa vsi, bodisi kapitalisti, bodisi delavci in spravili skupaj zahtevani kapital, da so rešili domovino.

Nemci so med vojno oropali celi svet. Le spomnite se na različne »Bergungskomande«. Oropali so tovarne, zasebne hiše in gradiče v Poljski, Rusiji in Rumuniji, Srbiji, Italiji in Francoski. Koliko dragocenosti iz tujih krajev se nahaja sedaj v privatni nemški posesti.

Naj nemški narod odstopi tudi nekaj privatne, samo naropane lastnine, pa se lahko razdolži, to je naše mnenje. Nemški kapitalist, ki pošilja svoje kapitalije v druge dežele, danes komandira nemško delavstvo, da bi rešilo Nemčijo s štrajkom francoske oblasti.

da. Za ubogo ženo se je začelo trpljenje, v katerem si ni znala pomagati. Kar očitno ji je pokazal, da ima dekle rajši nego njo. Povedal ji je to tudi naravnost v obraz. »Če ji ni prav, naj pa gre, odkoder je prišla,« si je mislil. In če se mu je kdaj upala kaj očitati, se je razburil in jo pretepel, da jo je vse bolelo.

Neke lepe noči pa je nenadoma zmanjkalo gospodarja in njegove deklet. Pobralla sta ves denar in jo skrivaj popihala v Ameriko, kjer sta se nameravala poročiti. Po vsej fari so govorili o nepričakovanem dogodku in si pri tem izmišljevali seveda cele pripovedke. Žena je bila prav za prav vesela, dasi jo je bolelo. »Bom vsaj rešena večnega pekla! Mi jih vsaj ne bode treba gledati, kaj delata, kako se norčujeta iz mene in kako me ponižujeta!« je tolažila sama sebe.

Kakor je razburil dogodek vso vas, se je vendar kmalu pozabil. Nihče več ni govoril o Svečarju in njegovem begu, saj pa tudi nihče ni vedel, kje se nahaja in kako se mu godi. Mlada, zapuščena žena je gospodarila, kot je pač vedela in znala, in pomagal so ji hodili Korenetovi. Posebno pridni Tone je bil vedno pri Svečarju, kjer je delal skoro več kakor doma.

Priložnost pa naredi iz človeka tatu. In usoda je hotela, da sta se pridni bratranec in zapuščena sestrična zaljubila eden v drugega. Mišlila sta, da sta lahko brez skrbi, da se jima itak ne more nič zgoditi — in

Radl zadnjih dogodkov je nemška marka silno nazadovala, danes je ravna poljski marki in še korak, pa bo enaka avstrijski kroni.

In kaj bi nastopilo, ako bi antanta zmanjšala ali dovolila Nemčiji moratorij. Prišla bi nad Francijo velika katastrofa, njen frank bi sigurno takoj padel, da bi se nikdar ne opomogel in nastopilo bi to, kar je Nemčija vedno želela: Z razvrstnotenjem nemške marke naj bi se dosegla finančna propast Francije. Znano je, da je danes okoli 50 milijonov francoskih frankov v prometu in da že celo vrsto let tvori velikanska vsota 100 milijard nepokrito budžetno postavko za restavracijo porušene severne Francije. Pod takimi mizernimi finančnimi razmerami je bila francoska vlada — in zanjo stoji domalega ves narod — prisiljena, storiti energične korake. Angleži, ki so napravili začetkoma nevtralnno gesto k temu koraku, že uvidevajo, da je bila francoska kalkulacija popolnoma pravična, zlasti ker je nemška vojna industrija v polnem pogonu na Ruskem, Švedskem in Turškem in nemški narod še vedno sanja o zmagi na kopnem in morju.

Nemški narod je ostal zvest svoji stoletni nravi, on je ostal bojevnik, z bojem producira; sanje o svetovnem miru niso njegove sanje, v tem se razlikuje od ruskega in sploh slovanskega duha.

Mi Jugoslovani imamo interes na tem, da nemški narod ne more rožljati s sabljo, on je naš mejaš, mi pa ljubimo mirnega soseda. V tem je naš mir in napredek. ter dobrobit celega naroda!

Gospodom okrog „Nove Pravde“.

Da so nas odklonili tovariši komunisti, je umevno, ker tam ne morejo pristati na stvarnosti. — Pravi namen kapitalizma je, da potom podkupljenih kreatur s praznimi frazami odbijajo delavni razred od stvarnih zahtev in stvarnega delovanja.

Sicer tudi tam nismo iskali razumevanja ali pomoči. Toda, da tudi Vi niste razumeli našega poziva, ter nas hočete le osmešiti zaradi tujk in drugih slučajnosti, to — priznamo, — nismo pričakovali.

Da pa Vam ne ostanemo dolžni odgovora, Vas javno zaprosimo, da nam odkrito priznate, ali ste sploh razumeli posamezne točke (tujke Vas vendar niso mogle ovirati). Če

ne, pa bi bilo pač umestno, da bi molčali.

Če pa ste razumeli naše narodne zahteve, potem nam blagovolite vendar razjasniti — zakaj se niste priprijeli tega programa, da bi se na tej podlagi našla tla, na kojih bi se mogla razviti resnično socialna — oziroma resnično demokratična smer. Seveda bi bilo zato potrebno popustiti od osebnih mržnje in tudi od babje vere, kajti Vi vendar ne boste mislili, da v demokratični stranki ni tudi poštenih elementov, s kojimi se da razpravljati in toliko obrekovano stranko na novo oživeti. Inače bi pač tudi Vam pristojala pravica — zankati ravnotako tudi pri Vas vsako poštenost.

Ali nekaj drugega pride tu v poštev. Ako bi načelstvo NSS resno vse točke vzelo v pretres, bi se pridobila s tem realna smer skupnega delovanja — in sicer ste prav s temi zahtevami kakor demokratična stranka tudi Vi stavljeni pred alternativo, ali pošteno ta program sprejeti — ali ne.

Če Vi ta program odklanjate z izgovorom, da je izšel iz demokratične stranke, je to vendar prazen izgovor — kajti prav narodni interes bi zahteval, da se prej prepričate, na kak način je bilo možno, da se je sploh obelodanil. Prav narodni interes bi tudi zahteval, da če ste slučajno bili prepričani, da ga demokratična stranka sama ne bo sprejela, in da je to le finta — da se potem pač Vi kot zastopniki naroda — zavzamete za ta program. Izpodbili bi s tem demokratom politična tla.

Ali s tem, da s tako ničevim izgovorom zavržete naše stvarne zahteve, dokažete le, da nimate niti zmisla za narodno gospodarstvo in to pač dosti manj kakor stranka, ki je razglasila omogočila.

Inozemstvo.

Demonstracije proti Ludendorffu v Celovcu. Iz Celovca poročajo, da je dne 4. t. m. dospel tja nemški maršal Ludendorff, da na poziv nekoga vsenemškega društva priredi predavanje. Čim je delavstvo doznalo za prihod Ludendorffa, se je zbiralo v velikih množicah na kolodvoru in sprejelo nemškega generala s klici: Krvoses, uniči si Nemčijo itd. Pred hotelom, v katerem je bil general nastanjen, je tudi prišlo do burnih demonstracij. Na zahtevo delavstva so se morale odstraniti vse zastave, ki so bile razobešene v čast Ludendorffu. V mestu je vladalo ve-

Žena, ki je dobro poznala naglo jezo svojega moža, ga ni upala počakati doma. Popustila je vse skupaj, vzela otroka in odšla k svojim staršem. Ni si skoro upala, ali starši so jo sprejeli dobrohotno in se kregali nad možem, ki je bil prav za prav vsega kriv.

Korenetov Tone pa se je zbal Svečarjeve grožnje. Premišljeval je, kako bi se izognil nevarnemu človeku. Poslovil se je od domačih, od otroka in sestrične ter odšel po svetu. Sedel je na ladjo, ki ga je odpeljala v novi svet. Šele sedaj se je popolnoma oddahnil in v težkem delu je skušal pozabiti, kar je bilo. Večkrat pa se mu je stozilo po domu, po otroku in po domačih. Zahrepenel je po njih in tožil: »Ali res preganja zli duh vse, ki smo Korenetovi? Zakaj se moramo pobijati in potikati po svetu, ko imamo vendar dosti dela doma? Kako lepo bi lahko vsi živeli na lastni zemlji in jo obdelovali!«

Pri svoji pridnosti in varčnosti si je prihranil lepo število dolarjev in ko je prejel pismo od doma, da je pri Svečarju zopet vse dobro, se je odločil, da se vrne v domovino. Mati tudi ne bo mogla vedno garati, prevzeti bo treba posestvo in pričeti novo življenje...

Prišel je na tihem in mati ga je bila zelo vesela. Vse drugače pa so ga gledale sestre, posebno Marjana, ki ga je že dolgo sovražila.

Več dni se ni upal pokazati med ljudmi. Sram ga je bilo in še vedno se je malo bal svojega soseda, dasi mu sedaj ni bil več nevaren. Kajti

liko razburjenje, prišlo je tudi do spopadov med demonstranti in policijo.

Načrt češkega zakona o zaščiti države. V prvem delu tega zakona je znatno razširjen in preciziran pojem veleizdaje. Strogo se kaznujejo priprave kompletov proti državi, zveze z zunanjimi nasprotniki in opustitev ovadbe v teh deliktih. Pod posebno varstvo zakona so postavljeni predsednik republike, člani vlade, poslanci ter državni uradniki. Ostro se kaznuje hujskanje proti predsedniku republike in proti vladi, proti edinstvu države, proti ustavi, širjenje neresničnih vesti, pozivanje na sovražna dejanja proti katerekoli narodnosti ali konfesiji, tajno združevanje itd. — Po zakonu o zaščiti države se kaznuje tudi, kdor zaničevalno govori o državi, njenem predsedniku, nadalje razžaljenje ministrov in poslancev, zlonamerna odstranitev državnega grba in državne zastave. Članom bivše habsburške dinastije je bivanje v češkoslovaški republiki prepovedano. Zločine in pregreške proti novemu zakonu bo sodilo državno sodišče, sestavljeno iz 3 članov kasacijskega sodišča in 3 lajkov, ki morajo biti pravniki. Predvidena je med drugim tudi smrtna kazen (za atentate proti predsedniku in ministrom) ter konfiskacija premoženja.

Ljeninova bolezen je v resnici arterioskleroza. Vladni listi že dalj časa nočejo pisati o Ljeninovem stanju.

Boj za materinski jezik v Avstriji. Narodni svet dunajskih Čehov je pri avstrijski vladi vložil protest proti odredbi, da se mora pri predstoječem ljudskem štetju označiti samo občevalni, ne pa materinski jezik. — Ne dvonemo ima ta odredba prikrit namen, da se mnogo tisoč dunajskih Čehov pri prihodnjem štetju označi za Nemce. Češki narodni svet na Dunaju je stopil v stik z narodnima svetoma koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, da skupno zahtevajo zastopnika narodnih manjšin v komisiji za ljudsko štetje. — Nemci znajo. Pri nas v Jugoslaviji pa delamo ravno narobe.

Ostra zima v Macedoniji. Iz Macedonije poročajo, da je v zadnjem času tam zavladal hud mraz. Temperatura znaša 20 do 25 stopinj pod ničlo.

Italijanska šola v Ajdovščini. Preteklo nedeljo so otvorili v popolnoma slovenskem kraju v Ajdovščini na Goriškem prvo italijansko ljudsko šolo. Pri otvoritvi so bile navzoče fašistovske organizacije iz vseh bližnjih krajev. — Tako postopajo

italijanske oblasti z našimi zaslužjenimi rojaki!

Berlinsko ponočno življenje je silno živahno. Zlasti inozemci z dobro valuto ožive ponoči, kakor netopirji. Berlinska policija je vprizorila v torek ponoči racijo, ki je »prav dobro« uspela. Aretiranih je bilo preko 450 oseb, med njimi mnogo inozemcev. Pri tem je zasačila pri iskrenem šampanjcu tudi neko preko 100 glav broječo družbo, ki je bila oblečena prav tako, kakor »svoj čas« Adam in Eva v raju. Policija je postavila »kozle« na levo plat, »kozec« pa na desno, in nato je ves spreved odmarširal iz paradiza — v policijske zapore.

Naši rojaki v Vladivostoku. Časopisi poročajo, da se nahaja na daljnem azijskem vzhodu še precej Jugoslovancev, katere je vzela pod zaščito Francija. Ujetniki bi se radi vrnili v domovino, a so brez potrebnih sredstev.

Novi jugoslovanski konzulati v Ameriki. Kakor poročajo iz Beograda, bo po sestanku nove narodne skupščine otvorjenih več naših konzulatov v Ameriki, najprej v Pittsburgu; imenovan bo baje Hrvat, za konzula v Clevelandu pa Slovenec. V Clevelandu je, kakor znano, znatna slovenska naselbina, ki je pri letošnjih volitvah v ameriški parlament postavila slovenskega kandidata.

Molitve za mir. Papež je naročil svojemu kardinalu-vikarju, naj poskrbi, da se bodo v vseh katoliških cerkvah na svetu opravile službe božje in potrebne molitve za odvrnitev nove vojne nevarnosti. Štirinajstega leta smo molili za vojno in »zmago«, potem zopet za mir, ki je tudi prišel, ker je priti moral, in sedaj ko papeževi fašistovski rojaki ropotajo s sabljico, ponovno prosimo za odvrnitev vojne nevarnosti. Molitev gotovo ne škoduje, toda Bog mora resnično biti v zadregi, kdaj in komu naj ustreže...

Ženski redarji — luksus. Znano je, da so v Londonu že dalj časa nameščeni ženski redarji, kateri imajo paziti zlasti na ženstvo in na zane-marjeno mladino. Toda sedaj je pa naenkrat prišel londonski policijski komisar Geddes na misel, da so ženske redarji luksus. In uspelo mu je izposlovati, da bodo vsi ženski redarji odpuščeni iz službe. Tako bo izginila iz londonskih ulic zanimivost, ki je bila specijaliteta mesta Londona.

Domače vesti.

Zveza kulturnih društev v Ljubljani.

Sokol Boštanj. Na občnem zboru ki se je vršil v nedeljo, dne 28. jan. t. l., je bila za načelnico kulturno-prosvetnega odseka ponovno izvoljena marljiva gđ. učiteljica Anka Celnarjeva. Iz njenega poročila, ki ga je poslala ZKD, posnemamo, da je imenovano društvo v preteklem letu marljivo delovalo, in to na tehnično-telovadnem, kakor tudi na kulturno-prosvetnem polju. Kulturno prosvetni odsek je imel v minulem poslovnem letu 10 predavanj, in sicer: 1. Pomen in naloge Sokolstva (br. Fran Drmelj). 2. Važnost ženske telovadbe (s. Anka Celnar). 3. Tyršev življenjepis in njegovo delovanje (s. Anka Celnar). 4. Kratek pregled Srbske zgodovine; pomen Vidovega dne (s. A. Celnar). 5. Iz življenja našega kralja (br. Al. Drmelj). 6. Predavanje o naraščanjem dnevu (br. Fr. Dobovšek). 7. O srčni izobrazbi in olik (br. Fr. Drmelj). 8. Sokol v javnem življenju (s. A. Celnar). 9. O Makedoniji (br. Fr. Jamšek iz Rajhenburga). 10. O slavnihi Čehih (br. Bregant iz Rajhenburga). Razen tega so se vprizorile tudi nekatere gledališke igre, kakor: 1. Medvedova drama: »Na odru življenja«; 2. Linhartova veseloigra: »Županova Micika«; 3. Nušičeva veseloigra: »Navaden človek«; 4. Burka: »Zdravnikov strežnik«; 5. Burka: »Če sta dva«. Novozvoljeni odbor s starosto Al. Drmeljem na čelu in z načelnico kulturnega odseka Celnarjevo nam jamči da bo društvo delalo še tako marljivo naprej, kakor je delalo doslej. — Tajništvo ZKD se obrača tudi še na

ostala v Zvezi včlanjena društva s prošnjo, naj prej ko mogoče pošljejo pregledno poročilo o delovanju v minulem letu, da bomo lahko pred svetom dokazali, da naša društva niso spala, temveč da so bila marljivo na delu.

Oporoka kralja Petra Osvoboditelja namenjuje dedičem sledeče dedščine: Kralj Aleksander podeduje vso nepremično imovino in eno tretjino premičnin. Kraljevič Gjorgje in kneginja Jelena pa vsak eno tretjino vrednostnih papirjev in gotovine. — Kralj Aleksander je torej podedoval tri hiše v Beogradu, posestvo v Topoli in na Cetinju, v skupni vrednosti okrog 10 milijonov dinarjev. V blagajni pokojnega kralja so ob opisovanju zapuščine našli okrog pol milijona dinarjev. Razen tega je imel kralj Peter 15 tisoč delnic in drugih vrednostnih papirjev skoro vseh srbskih zavodov, kakor tudi 25 tisoč francoskih in ruskih akciij. V svetovni vojni je podpisal za 340 tisoč frankov francoskega vojnega posojila. Svojemu slugi Zdravku je zapisal 5000 dinarjev, a od dvora mu je bilo kesneje nakazanih še 10.000 dinarjev, tako da je Zdravko po odbitku državne pristojbine dobil prvotno, v oporoki določeno vsoto v celoti. Oporoka je namreč bila napisana 18. novembra leta 1914.

Nov pomočnik ravnatelja državnih železnic v Zagrebu. Kakor poročajo iz Beograda, je minister sobračaja podpisal ukaz o imenovanju Dimitrija Jovanovića, načelnika železniške direkcije v Zagrebu, za pomočnika ravnatelja.

Blamaža klerikalnega poslanca Kerubina Šegvića v Splitu. V petek se je bivši klerikalni poslanec Kerubin Šegvić v agitacijske svrhe pripeljal s parnikom iz Bakra v Split. Na Obali ga je pričakovala velika množica ljudstva, ki ga je sprejela s silnim žvižganjem. Šele pod zaščito dveh oddelkov redarjev se je mogel Šegvić izkrcati, vendar pa je bilo ogorčenje naroda tako, da je policija le z veliko težavo vzdržala red. Kljub temu je bil blokaški agitator popolnoma opljuvan in ga je množica spremljala z vzkliki: »Proč s separatisti!« Položaj je bil tako kritičen, da se je moral Šegvić takoj s prvim parnikom zopet vrniti v Bakar. Množica naroda je čakala tako dolgo ob obali, da se je parnik odpeljal, nakar so nacionalisti priredili po mestu obhod in vzklikali Jugoslaviji, kralju in narodnemu jedinstvu.

Lesene hiše za bolnike z nalezljivimi boleznimi. Naše ministrstvo za narodno zdravje je naročilo iz Nemčije na račun vojne odškodnine 200 lesenih hiš, ki jih bodo uporabljali kot bolnice za nalezljive bolezni.

»Kmetijski list« se hoče prikupiti velekapitalistom. Sicer SKS ob vsaki mogoči priložnosti naglašja, da je ona strogo stánovska, samo kmečka stranka. In vendar si prizadeva vse mogoče, da nalovi bankirje, veleindustrijalce in tudi — delavce. Vse njeno umevanje delavskega položaja in »ljubezen« do proletarijata je pokazala v sledečem članku: »Na pritisk delavstva in pa ker je to bilo moderno, so uvedli demokrati 8urni delavnik in sicer ne samo za tovarniške delavce, za katere je nujno potreben, temveč tudi za malo obrt. Kakšne krivice je zaradi tega pretrpel marsikak obrtnik, ker je uporabljal svoje mišice za koristno delo in to v času, ko je bilo delo najbolj potrebno, ve vsakdo«. — Po mnenju »Kmet. lista« se je uvedel 8 urni delavnik samo vsled tega, »ker je to bilo moderno«, ne pa potrebno. Naj se pusti poučiti od delavcev, ali je bil potreben ali ne! — Ali je SKS dobila milijončke za to velekapitalistično agitacijo? Delavstvo, ti pa sodi take »prijateljce!

Dobava živine na račun reparacij. Iz uradnih podatkov poljedelskega ministrstva je razvidno, da smo sprejeli do dne 31. decembra 1922 na račun reparacij iz Bolgarije 12 tisoč ovac, 5000 konj, 4400 volov, 6000 krav in 5000 bikov; iz Madžarske 3443 ovac, 700 konj in 3297 goveje živine; iz Nemčije 18.262 konj in 839 volov.

Volilni proglas Radica je državno pravdnitvo zaplenilo. Takemu donžuanstvu je pač treba stopiti na prste.

»Naprej« in »Zarja« sta si zlezla v lase. Eden drugemu očita krivoverstvo in koritarstvo. Nočemo raziskovati, kdo je krivoverec. »Zarja« trobi v rog »Enofne fronte« na prav demagoški način in skuša tako zavajati trezno misleče delavstvo. Vendar ni sreče, kajti množice so že izpregledale.

Klerikalci zopet klepljejo avtonomijo. Klerikalno časopisje je nekaj časa molčalo o avtonomiji, sedaj pa jo zopet kleplje in se je poslužuje v svrhu agitacije, ker jim je menda drugih agitacijskih sredstev zmanjkalo. Ako govorimo čisto odkrito, naše ljudstvo pametno misli in mu ne gre v glavo, kakšne koristi bi imelo, če bi se država razdelila v šest držav v državi. Vsaka takšna državnica bi morala imeti svojo vlado, nove urade, kar bi stalo ogromno denarja, katerega bi seveda moralo plačati ljudstvo. Sicer se pa k temu vprašanju še povrnemo, da podrobneje dokažemo klerikalne avtonomistične sleparije.

Generalni izseljeniški komisariat kraljevine SHS objavlja: Naši izseljenci, ki so za časa vojne aktivno služili v ameriški vojski in ki so bili zavarovani pri vladi Zedinjenih držav, pa so kesneje opustili redno plačevanje zavarovalnih premij, se opozarjajo, da morajo vsi — razen trajno nesposobnih — obnoviti svoje zavarovanje, in sicer z nastopnimi pogoji: Oni, ki so zdravi, da plačajo samo dve mesečni premiji (ne da bi morali plačati zaostale premije); oni, ki so zaradi posledic vojne slabega zdravja, da plačajo vse zaostale premije z obrestmi. — Za natančnejša pojasnila se lahko obrnejo pismeno na Generalni izseljeniški komisariat v Zagrebu, Kamenita 15. Navede naj se točni naslov odnosno redne vojaške številke (Serial Number) ter številka zavarovalne police. Interesenti pa se tudi lahko obrnejo neposredno na U. S. Veteran's Bureau, Washington, D. C., s pismom naslednje vsebine: »Please send me information about reinstatement of my insurance. Serial Number: (številka); police of ins: (številka); adress: (točni naslov). (Prosim pošljite mi navodila glede obnove mojega zavarovanja. Vojaška številka, številka zavarovalne police, naslov.)

Trinajstletna mati. V vojvodinskem selu Pečir je trinajstletna deklica Julija Vira porodila zdravega fantka. Nezakonski očka, ki tudi še ni v pravih letih, je iz strahu pobegnil preko meje na Madžarsko.

Nečloveški sin. Te dni je streljal v Kranju 33letni Franc Zadražnik na svojega lastnega očeta. Kroglja je zadela očeta v trebuh in ga težko ranila. Ko je sin opazil, kako strašno dejanje je izvršil, se je hotel tudi sam ustreliti, a samokres ni bil več nabit. Nečloveškega sina so orožniki aretirali.

V Zgornji Šiški je bilo hlapecu Valentinu Tavčarju ukradenih več stvari in gotovine v skupni vrednosti 2690 dinarjev. Razume se, da je Tavčar s tem občutno prizadet.

Na Planini pri Rakoku je v gospodarskem posloplju Windischgrätzove graščine nastal ogenj, ki je uničil znaten del gospodarskih objektov ter s tem povzročil veliko škodo. Windischgrätzovo posestvo je pod sekvestrom.

Izum nove strojne puške. Nekaj višji častnik naše armade je v družbi z nekim strojnim inženjerjem sestavil te dni v Skoplju novo strojno puško. Poizkusi s to novo puško so uspeli prav dobro. Nova puška lahko odda v eni minuti 1000 streliv.

Kaj bo z odtegnjenimi 20 odstotki? Z mnogih strani dobivamo vprašanja, kdaj bodo vrnjene one vsote, ki so bile odtegnjene ob priliki markiranja staroavstrijskih bankovcev. Čas bi bil, da merodajni činitelji že enkrat pojasnijo, kdaj dobimo ta denar nazaj.

Lovska sreča. Že parkrat smo omenili, da se je volčja zalega po zgodovju na Kranjskem zelo razpasla

Svečarjeva jeza se je bila kmalu polegla. Ko je prišel domov in videl, da je žena pobegnila iz strahu pred njim in ko je slišal, da je šel njen »zapeljivec« po svetu, je začel premišljovati in reči si je moral, da je vse zakrivil sam. Začela se je v njem oglašati vest, da ni ravnal prav s svojo ženo. Odločil se je, da popravi, kar je zagrešil proti njej. Ponižal se je in šel ponjo. Prosil jo je, naj se vrne k njemu in naj mu odpusti, kakor je tudi že on odpustil njej. In poravnali so se. Žena se je vrnila z otrokom k svojemu možu, ki je bil sedaj ves drugačen z njo. Tudi z otrokom je ravnal lepo. Imel ga je rad kot lastnega sina. In pozneje, ko je dorastel, mu je izročil svoje lepo posestvo.

Ko je nekoč srečal Korenetovega Toneta na cesti in ko se mu je ta že hotel izogniti, ga je prijazno pozdravil in nagovoril, kot da ni bilo nikoli nič med njima. Tonetu se je to zdelo čudno, vendar je bil zelo vesel. Sedaj mu vsaj ne bo treba več živeti v večnem strahu. In tudi zanj bi se bilo lahko začelo novo, lepše življenje — da ni zopet posegla vmes usoda s svojo neusmiljeno roko. Kajti nena doma, čisto nepričakovano je zbolel. Zvečer je bil še zdrav, ko je legel spat, zjutraj pa so ga začeli boleti zobje in naenkrat je bil ves zatekel. Nihče ni vedel, kaj mu je. Mislili so, da je navadna zobobol in da ni nič nevarnega. Zato niso poslali po zdravnika, dasi je imel strašne bolečine v glavi in želodcu. In drugo jutro so ga našli mrtvega v postelji...

(Dalje.)

in da jih je treba napovedati neizprosno boj do iztrebljenja. Posebno ogrožena od volčje zalege so lovišča v kočevskem okraju, kjer je ta zverjad v letošnji zimi napravila že obilo škoda. Toda kočevskim, ribniškim in krimskim lovcem se mora priznati, da so z vztrajnim zasledovanjem že marsikaterega »ostrozoba« položili na tla. Nedavno smo zopet iz Loža prejeli vest, da so lovci snežniške graščine v enem samem pogonu ustrelili dva stara volka in dve volkulji. Lov je vodil višji gozdar Kibic. Volkovi so baš trgali srno, ko so jih lovci spretno obkolili. Samo eden je utekel, štirje pa so obležali na bojišču. Za ta izredni uspeh gre vse priznanje višjemu gozdarju Kibicu in požrtvovalnim logarjem snežniške graščine.

Gospodarstvo.

Gospodarska kriza, ki je nastala vsled pomanjkanja denarja v gotovini, je precej občutna. Banke ne izplačujejo kreditov, ker nimajo gotovine; če jih izplačajo, pa zahtevajo po nekaterih poročilih do 40 odstotkov obresti. Debatira se o tem, ali naj Narodna banka zviša obtok bankovcev ali ne.

Koliko je stala svetovna vojna? Neki ameriški list piše, da je stala svetovna vojna vse države 250 milijard dolarjev v srebru. Ta vsota ima težo 7,812.000 ton. Za prevoz te teže bi potrebovali 3906 vlakov, vsak po 40 vagonov. Ako bi te dolarje položili drug na drugega, bi se stvoril srebrni stolp v višini 349.560 milj, to je dvainpolkrat toliko, kolikor znaša razdalja med zemljo in luno. Ako bi se ta srebrni denar razdelil enako med prebivalce vsega sveta, ki so živeli ob izbruhu svetovne vojne, bi dobil vsak človek 170 dolarjev. Pač mnogo koristnega bi se napravilo za ta denar, ki je izpuhtel v dim.

Razno.

Angleški učenjak o ženskem spolu. Angleški učenjak Silomain, ki se je mnogo bavil v vprašanju, kdaj se mladenke poročijo, je prišel do nastopnih rezultatov: Od 1000 mladenk se jih poroči v dobi od 15. do 20. leta 362. To je doba, ko je ženska privlačna kot nerazviti cvet in vsak moški upa, da jo dovede do popolnega cveta. V dobi nad 20 let se jih poroči 388. To je doba, ko se ženska smeje, a ljudje silno ljubijo smeh in veselje. V starosti 25. let se jih poroči okoli 60. To je doba, ko ženska ljubi. V starosti 35 let se jih poroči 20. V tej dobi je ženska prepričana, da polagoma izgublja svoj čar. V starosti od 38 do 39 let se poroči od 1000 mladenk samo ena. Žene v dobi od 40. let naprej pa odajajo sobe v najem. Tako zaključuje svoja raziskavanja imenovani učenjak.

Dojenčkov jok. Otrokov jok izraža njegove občutke. Jok mu nadomešča besedo. Po joku otroka mora skrbna mati takoj spoznati, če joka zaradi gladi ali zbog bolečin, od dolgega časa ali nestrpnosti. Včasih razsaja tudi od veselja, zlasti kadar ga razviješ, in lahko svobodno breca okrog sebe. V tem slučaju naj se le nakriči, ne bo mu škodovalo. Nikoli pa ne smeš otroka potolažiti s tem, da mu nudiš hrano, ako ni še čas za to, ker se mu s tem več škoduje kakor koristi. Ako pa otrok joka zaradi bolečin, mu mora mati čimprej pomagati. Glavni pogoji zdravega negovanja dojenčkov so: snaga, pravilna in redna hrana ter pametno, toda ne premehkuzno ravnanje.

Dete brez rojstnega dneva. Angleški listi prinašajo šaljivo, toda resnično vest o detetu, ki nima rojstnega dne. Pred dvema tednoma je prispela v neko angleško pristanišče ladja »Tainui« iz Nove Zelandije. Ladja je iz Zelandije odplula 5. decembra in naslednji dan je na njej gospa Edgar Jones rodila krepkega fantiča. Ko bi se to bilo dogodilo na kopnem, bi se novorojenčku štel 6. december kot rojstni dan; ker pa se

je to pripetilo na morju, se to v pomorskem koledar sploh ne upošteva, ker prvi dan po odhodu iz Nove Zelandije proti zapadu je takozvani »dan antipodov«. Ta dan se namreč vse ure premaknejo za 24 ur nazaj, da se dobi pravilni evropski čas. Prvi popotni dan ladje se torej briše iz koledarja. In tako je malega dečka, ki je bil rojen tega izbrisane dne, že kar pri rojstvu zadela ta nesreča, da mu sedaj angleške oblasti nečejo priznati rojstnega dne. — Pravijo namreč, da se je rodil ob svetem Nikoli, kar je deloma tudi resnično.

Dvojna koža. Neki človek v New Orleansu se je že dolgo časa bavil s tihotapstvom opija. V nekaj letih si je mož napravil lepo premoženje, toda vseeno je še nadaljeval svoj tihotapški posel. Pretekli teden pa ga je zadela usoda. Državni carinski uradniki so ga zasledovali na tihem že dolgo časa, toda nikdar niso našli v njegovi prtljagi opija. Končno so se odločili, da ga natančneje preiščejo, ker so dobili v roke nepobitne dokaze, da on prodaja ta omamljiva sredstva v velikih množinah. Pri telesni preiskavi so našli, da ima »dvojno kožo«; bil je namreč oblečen v tanko gumijevo kožo, ki je bila iste barve, kot njegovo telo. Pod to »drugo kožo« so našli za 150.000 dolarjev kokaina in drugih omamljivih sredstev.

Volkovi napadli vas. Na vasico Pietrostan v Rumuniji je navalilo celo krdelo gladnih volkov in požrlo več otrok. Kmetje so se postavili v bran in volkove deloma pobili, deloma odpodili, toda pri tem je bilo 38 kmetov težko ranjenih, to pa radi tega, ker nobeden izmed kmetov ni imel strelnega orožja, nego so rabili v obupnem boju z volkodlaki le cepce, lopate, krampe, motike in gnojne vile.

Stoletna starka. Te dni je doživela v Angliji gospa Barber sto let svoje starosti. Uprav neverjetno je, kako je ta stoletna starka še vedno sveža in agilna. Gospa je priredila za svoj stoti rojstni dan svojim sorodnikom in znancem malo gostijo, pri kateri je sama stregla svojim gostom. Jubilarica pravi, da čim bolj je stara, tem bolj živo se spominja dogodljajev iz svoje rane mladosti. Ko se je zahvaljevala za čestitke, je pristavila šaljivo: »Letošnje leto je zame zadnje, če mi ne bo Bog še kakega navrgel.«

Fašistovski goljuf v zaporu. Fašist Querino Pelicelli je podjeten prekupčevalec in prefrigan goljuf. Pred letom dni je razširil svoje trgovske zveze preko Slovenije, Madžarske in Avstrije, nakupoval raznovrstne pridelke in blago ter ga nemoteno spravil preko meje v različne države. Pri tem barantanju je spretno okanil več trgovcev in je tudi par slovenskih trdk osleparil za večje vsote. Končno ga je policija izsledila v Gradcu in ga izročila mariborskemu sodišču. V tamošnjih zaporih zdaj premišljuje svoje goljufije in svoje »ponižanje«. Fašistovski konzul v Gradcu se je že potegoval za njega, pa brez uspeha, ker je že odločeno, da bo podjetni fašist Querino dajal odgovor pred našo poroto.

Ne pljuvajte po tleh! Med najgrše navade spada pač, da ljudje pljujejo vsepovsod: doma v hiši, v cerkvah in gostilnah. To ni samo gnusno in nedostojno, ampak tudi za zdravje skrajno nevarno. Mnogo ljudi nosi v sebi kal nevarne bolezni, dasi ne znajo za to. Če pljuvajo po tleh, izpljujejo tudi bolezenske kali. Pljunek se posuši in kali se vzdignejo s prahom in preidejo zopet v človeka. Za tobakarje in čikarje je pa pljuvanje tudi zaradi tega nevarno, ker porabijo preveč slin in so potem zlasti dihala preveč na suhem in prej oboli. Kaj si pa misli slednjič o nas tujec, ki pride med nas in vidi vse zaplujane krčme, cerkve in hiše? Ali ni to grdo? Potem nas razkričijo po svetu, da smo skrajno nemarni in nedostojni.

O ustvaritvi Eve, prve žene, je za nas katoličane merodajno sveto pismo, ki — kakor vsi že vemo — pravi, da se je Bog za to dejanje po-

služil Adamovega rebra. Priznati pa se mora, da je razen svetega pisma še mnogo drugih pripovedk o tem čudnem dogodku v raju. Saj se celo med katoličani najdejo ljudje, ki trdijo, da ni bila Eva ustvarjena od Adamovega rebra, temveč Adam od Evine pete, zato da je še dandanes mnogo ubogih zakoncev pod ženinim »pantofljem«...

Po feničanski bajki si je prvi človek sam ustvaril ženo. In sicer iz slonove kosti. Ni niti mislil na to, temveč je za kratek čas iz slonove kosti rezljal nekako figuro. In glej, boginja lepote je v njegovo igračko dahnila življenje in iz slonove kosti je pred začudenim možem vzrasla njegova družica.

Grška legenda pravi, da je višji bog Zevs ustvaril prvo ženo. Prav za prav ne on sam s svojimi rokami, temveč bogu Hefajstu je zapovedal, naj mu iz ilovke napravi primeren lik. Ko je bilo to dovršeno, je Zevs zapovedal svojim boginjam, naj novoustvarjeni ženski podobi dajo svoje najslabše lastnosti. Tako se je zgodilo. Ko ji je vdihnil življenje — je stala prva žena pred nim, lepa, toda čudnih lastnosti, katere so ji bogovi še često morali popravljati.

Skandinavci imajo drugo verovanje. Pravijo, da je večni kralj Bog imel tri sine: Adama, Vila in Vela. Ti so se nekoč šetali ob morski obali in našli dve paličici; eno jasenovo, drugo drenovo. Za kratek čas so Bogovi sinovi začeli ti dve paličici rezljati in so iz drenove izdelali prvega moža in iz jasenove njegovo družico.

Zanimiva je sledeča arabska legenda: Ko je Adam pojedel jabolko, se mu je nanogi razvil velik tvor, ki pa se je kmalu razpočil in iz njega je skočila — ženska. Adam je bil zaradi prestanih bolečin tako razjarjen, da je hotel žensko razsekati. Toda Bog mu je to prepovedal in mu v tolažbo in okrepcilo ponudil pijačo. Adam se je kmalu razvedril, začel se z žensko šaliti in se je je sčasom čisto privadil.

Indijanci so prepričani, da sta mož in žena zrastle iz rdeče in bele koruze. To tolmačijo s tem, da sta mož in žena vitka kakor kuruza in da imata na glavi lase, ki so ostali od koruznega povessa. Sploh pa — trdijo brihtni Indijanci — sta prva dva človeka živela doslovno — v koruznem zakonu...

Iz pasjega življenja je napisal v nekem nemškem časopisu neki dr. Zell nastopna zanimiva opazovanja: Čemu se pes vrti, preden leže? Vrti se le, kadar hoče ležati na toplem. Zato se v hudi vročini ne vrti, nego iztegne vse štiri od sebe. Vrti se pa, kadar hoče zložiti svoje telo v obliki kroga, da mu je gorko; zato se zvije še stoječ kolikor mogoče okroglo in se nato vleže.

Čemu pes tuli, preden mu gospodar umre? Dr. Zell trdi, da ima pes tako oster vonj, da čuti bolnikovo notranje razkrajanje, še preden nastopi smrt. Doživel je sam, da se je bolnikov pes skrtil in silno tulil. Bolnikova žena je vznemirjena poslala po zdravnika. Ta je bolnika preiskal in izjavil, da 24 ur ni nobene nevarnosti za moža. Toda pes je vedel več; čez tri ure je bil mož že mrlič!

Ko je neki posestnik menezarije težko obolel, so začele hijene, šakali

in psi strašno tuliti in lajati. In kmalu nato je posestnik menezarije — umrl. Pri teh živalih je vonj najbolj razvit.

Nenormalno dete. V Ameriki je neki zdravnik hotel operirati 3 letnega otroka. Silno se je začudil, ko je videl, da se nahaja dečkovo srce na desni strani prs; natančnejša preiskava je pa celo dognala, da ima slepo črevo (slepič) na levi strani, mesto na desni.

Ribji čut. Ribe imajo izredno fin čut za vse podnebne pojave. One dobro čutijo, kdaj se bliža nevihta, povodenj ali kaj drugega. Vsi pomorski ribarji vedo, da prihaja dež, ako se ribe spuščajo globoko na dno, kjer vlada večni mir. Ako dalje časa pada dež in voda narašča, tedaj se začnejo ribe skriviti v varna, mirnejša zavetja, za velike kamne in med korenine. Ako reka še nadalje narašča, tedaj se poganjajo ribe proti izviru ali pa na mesta, kjer je reka najbolj razlita, ker tam je najmirnejše. Zato pri nas ob povodnjih z mrežo nalovite največ rib baš ob obrežju. Pri povodnji največ trpijo ribja jajčeca, ker jih voda odnese ogromne množine. Ko bi tega ne bilo, bi v naših rekah bilo rib kakor mravelj. Ali je že prirodni zakon tak, da se iz množine jajčec razvije le potrebni naraščaj ribje- ga rodu.

Zanimive oporoke. Včasih se moške ob smrti bridko maščujejo za vse trpljenje, ki so ga jim povzročile boljše polovice za časa skupnega življenja. Neki Američan je napravil sledečo oporoko: »Draga soproga! Vsako nedeljo si me mučila z različnimi željami, ki so naju vodile po veselica, plesih in kavarnah. — Zapuščam ti vsled tega 25 frankov tedenske rente, ki pa jo smeš dvigniti samo ob pondeljkih. Ker vem, da boš imela ob nedeljah iste občutke, kot sem jih imel jaz«. Drugače je kaznoval svojo ženo neki Američan. Zapustil je svoji mladi vdovi poldrugi milijon dolarjev. Določil pa je, da mora plačati 1000 dolarjev vselej, kadar bo šla brez pajčč lana na cesto, vselej kadar bo plesala ali s tem koketirala. »Prepričan sem«, tako je končal, da ne boš imela čez eno leto ničesar več.

Človek za začarajočim pogledom. Kakor poroča francosko časopisje, vlada v Franciji še vedno praznoverje, da gotovi ljudje lahko začarajo koga kar s pogledom. To iznova dokazuje slučaj v Angersu. Tam je bil umorjen devetnajstletni sin posestnika Chailleta. Pri raztelesenju trupla so ugotovili, da je strel padel prav iz bližine. Ker pa ni bilo natančnejših dokazov, je sodišče oprostilo obtoženega sluga. Toda preiskava je odkrila drugo zanimivost. Prebivalci Angersa so namreč za trdno verovali, da ima rodbina umorjenega pogled, s katerim more tako začarati, da škoduje domačim živalim. To je veroval tudi sluga Barban, katerega so na novo aretirali. Priznal je, da je ustrelil mladega človeka, ker je imel fatalen pogled.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gospod F. G., Preserje. Edini slovenski tozadevni list je »Trgovski List«, upravništvo v Simon Gregorčičevi ulici, tu.

Pšenično moko, prvovrstno banaško, ter specerijsko in kolonijalno blago priporoča tvrdka

Ivan Simončič

Ljubljana, Šiška, Celovška cesta